

LISINSKI
SUBOTOM
UVJEK
LISINSKI
NEPROCJENJIV DOŽIVLJAJ!

TRIO ORLANDO

TONKO NINIĆ VIOLINA
ANDREJ PETRAČ VIOLONČELO
VLADIMIR KRPAN GLASOVIR

U povodu 30. obljetnice umjetničkog djelovanja

Subota, 14. studenoga 2015., u 19 i 30 sati

KONCERTNA DVORANA CONCERT HALL

LISINSKI

NEPROCJENJIV DOŽIVLJAJ INVARIABLE EXPERIENCE

TRIO ORLANDO

Tonko Ninić VIOLINA
Andrej Petrač VIOLONČELO
Vladimir Krpan GLASOVIR

Gosti:
Goran Končar VIOLINA
Zagrebačka filharmonija
Vladimir Kranjčević DIRIGENT

Koncert se održava pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture Republike Hrvatske

PROGRAM

DORA PEJAČEVIĆ:

Trio u D-duru za violinu, violončelo i glasovir, op. 15, br. 1

Allegretto

Andantino

Adagio

Finale – Allegro ma non troppo

IGOR KULJERIĆ:

Alleluia za violinu, violončelo i glasovir

***Svečana dodjela Plaketâ Hrvatskog društva glazbenih umjetnika Triju Orlando
u povodu 30. obljetnice umjetničkog rada***

Plakete dodjeljuju Tamara Jurkić Sviben, István Römer
i Srđan Čaldarović, članovi Upravnog i Nadzornog
odbora Hrvatskog društva glazbenih umjetnika

LUDWIG VAN BEETHOVEN:

Trostruki koncert za violinu, violončelo, glasovir i orkestar u C-duru, op. 56

Allegro

Largo (attacca)

Rondo alla polacca

Nakon koncerta s umjetnicima će razgovarati **Jagoda Martinčević**.

U zabavnom programu s plesom i izvlačenjem nagrada za pretplatnike ciklusa *Lisinski subotom* nastupit će **D. J. Robert Mareković**.

Orlandov stup, davnašnji dubrovački prikaz slavnog viteza, koji iz povijesti prelazi u brojna umjetnička djela, simbolizirajući zapadnjački svijet, slobodu, ali i erudiciju i vladavinu znanja i prosvijećenosti, izvor je naziva za **Trio Orlando**, svojevrsnu Orlandovu vitešku družinu, koja već trideset godina svira prema najljepšim stranicama glazbene literature za glasovirski trio. Mali je broj hrvatskih komornih ansambala koji imaju tako dug i bogat životni vijek i koji su svojim autoritativnim izvedbama i velikim utjecajem na glazbenu sredinu u tolikoj mjeri osnažili hrvatsku glazbu.

Kad su se prije trideset godina, prema zamisli Igora Kuljerića, tadašnjeg ravnatelja Dubrovačkih ljetnih igara, spojili na koncertu u dubrovačkom Kneževu dvoru, troje solista vrlo uspješnih karijera (Tonko Ninić, violina, Ksenija Janković, violončelo i Vladimir Krpan, glasovir), možda nije ni slutilo da će se iz njihova zajedničkog muziciranja stvoriti trajno komorno glazbeno tijelo. Ali glazbeni zalog toga koncerta nije mogao biti zanemaren i zajednički

Fotograf: Davor Šiftar

planovi uskoro su bili na vidiku. Dvije godine poslije, zbog odlaska Ksenije Janković u inozemstvo, u Trio iz Slovenije dolazi novi violončelist, Andrej Petrač, i u tom sastavu Trio Orlando djeluje do danas.

Od prvih godina djelovanja do danas, kad se navršavaju tri desetljeća od osnutka Trija Orlando, sastav je održao više od petsto koncerata u Hrvatskoj i inozemstvu, prouzveo mnoga djela i realizirao mnoga snimanja, koja će trajno svjedočiti o kvaliteti njihova muziciranja. Osim što je idejom 1985. godine u Dubrovniku inicirao ansambl Trio Orlando, skladatelj Igor Kuljerić jedan je od onih koji su svojim skladateljskim radom i umjetničkim smjernicama najviše zadužili ansambl. Za njih je tijekom godina napisao tri skladbe, stalne na repertoaru Trija Orlando: *Alleluia*, *Dies irae* i *Pater noster*, koje zajedno tvore veliku skladbu *Sonata gregoriana*. Igor Kuljerić pripada nizu skladatelja koji su u Triju Orlando pronašli poticaj za stvaranje.

Boris Papandopulo potkraj života za ansambl piše *Tri stavka za Orlando* (1991.). Za Trio su pisali i Željko Brkanović (*Glasovirski trio*, 1988.), Berislav Šipuš (*Gonars trio*, 1990.), Dubravko Detoni (*Zovu me Tryor*, 1997.), a od mlađih Krešimir Seletković (*Sjene za violinu, violončelo i glasovir*, 2008.), Frano Đurović (*Trio furioso*, 2008.), Vjekoslav Nježić (*Sekvence i ostinati*, 2008.), Viktorija Čop (*Rotatoria*, 2012.).

Uz navedene skladbe, na koncertnom repertoaru Trija Orlando česta su i djela drugih hrvatskih skladatelja, praktično sva hrvatska literatura za glasovirski trio. Upravo je zato 2012. Trio snimio album *Antologijska djela hrvatske glazbe za glasovirski trio*, sa skladbama Antuna Sorkočevića, Dore Pejačević, Ive Mačeka, Ivane Lang, Petra Bergama, Željka Brkanovića, Igora Kuljerića, Sandra Zaninovića, Milka Kelemena, Dubravka Detonija i Berislava Šipuš. Hrvatska glazba, međutim, samo je dio golemog repertoara koji je Trio Orlando dosad izvodio i snimao.

Na koncertnim ciklusima u Zagrebu, osobito onima u crkvi sv. Katarine i u Zlatnoj dvorani Hrvatskoga instituta za povijest, kao i na festivalskim pozornicama od Dubrovnika, preko Splita do Pule te na brojnim inozemnim nastupima u Austriji, Italiji, Mađarskoj, Španjolskoj, Belgiji, Portugalu, Velikoj

Britaniji, Sloveniji, Crnoj Gori, Bosni i Hercegovini i drugdje, Trio Orlando uz hrvatsku glazbu izvodi i bogat klasični repertoar glasovirskog trija (sva glasovirska trija Haydna, Beethovena i Schuberta, glasovirska trija i kvartete Johanna Brahmsa, te glasovirska trija i kvartete W. A. Mozarta). Dio tih skladbi pohranjen je na snimkama koje je ansambl ostvario za Hrvatski radio i televiziju, među ostalima DVD i audiosnimku svih trija i kvarteta W.A. Mozarta, kao i audio snimke glasovirskih trija i glasovirskih kvarteta Johanna Brahmsa (u Mozartovim i Brahmsovim kvartetima pridružio im se violist Stefano Passaggio). Snimaju potom trija brata i sestre Mendelssohn – Fanny i Felixa. Za Slovenski radio snimljen je *Trio Slavka Osterca*, kao dječачke skladbe W. A. Mozarta, niz od šest trisonata pod brojem Köchel Verzeichnis 10-15. Za Španjolski radio 1995. godine snimaju *Trio* španjolskog skladatelja Daniela Stefanija, a za Makedonski radio iste godine snimaju na festivalu Ohridsko ljeto skladbu *Orlando Trio*, koju za ansambl piše ugledni makedonski skladatelj Toma Prošev. Trio Orlando dobitnik je Nagrade *Milka Trnina* koju dodjeljuje Hrvatsko društvo glazbenih umjetnika za iznimna postignuća.

Goran Končar (Zagreb, 1954.) jedan je od najistaknutijih hrvatskih violinista. Studirao je na Muzičkoj akademiji u Zagrebu u klasama Martina Borića i Josipa Klime. Magisterij je ostvario kod Leonida Kogana na Konzervatoriju Čajkovski u Moskvi. Uslijedila su daljnja usavršavanja kod Maxa Rostala u Bernu i Henryka Szerynga u Ženevi. Usavršavanje nastavlja s Yfrahom Neamanom u Londonu, gdje postaje asistent na *Guildhall School of Music*, od 1981. do 1983. godine. Međunarodnu solističku karijeru počeo je 1982. turnejama koje su obuhvaćale većinu europskih zemalja, SAD, Japan i Izrael. Od 1984. do 1994. djelovao je kao koncertni majstor Kraljevske filharmonije u Londonu, Simfonijskog orkestra Hrvatske radiotelevizije te Zagrebačke filharmonije. Nastupao je kao solist s brojnim orkestrima i dirigentima diljem svijeta. Končar je dobitnik prvih i posebnih nagrada na nacionalnim natjecanjima u zemlji, laureat je nagrade *Glazbeni život* u Moskvi (1980.), za izvedbu *Koncerta za violinu i orkestar* Dmitrija Šostakoviča, dobitnik je i prve nagrade na Međunarodnom natjecanju u Bratislavi (1984.) i drugih najvećih priznanja. U nizu različitih nagrada ističe se Nagrada *Vladimir Nazor* (2006.). U solističkoj i pedagoškoj karijeri Goran Končar posebno se posvetio interpretaciji djela Johanna Sebastiana Bacha (solo sonate i partite), kao i repertoaru na kojemu je radio s Maxom Rostalom (skladbe W. A. Mozarta i francuski repertoar C. Debussyja i C. Francka), Yfrahom Neamanom (skladbe J. S. Bacha, M. Brucha, E. Blocha, F. Mendelssohna) i Leonidom Koganom (ruska literatura za violinu, skladbe P. I. Čajkovskog, A. Glazunova, A. Hačaturjana, S. Prokofjeva i D. Šostakoviča, kao prvi strani izvođač nagrađen na ruskom natjecanju za izvedbu ruske skladbe). Posebnu pažnju posvećuje njegovanju klasika 20. stoljeća (B. Bartóka, B. Martinůa, S. Gubaiduline, A. Nilssona i K. Goldmarka), kao i djela suvremenih skladatelja, od kojih su neki skladbe posvetili upravo njemu (D. Bobić, D. Bukvić, G. Gavazza, D. Holloway, M. Kelemen, A. Klobučar, I. Malec, B. Papandopulo). Prvu ploču Gorana Končara objavljuje diskografska kuća *EMI* 1984. u Londonu. Također je snimao za *BBC*, *CBS*, *France Musique*, *HRT* i druge radijske i televizijske postaje. Izdavačka kuća *Croatia Records* objavljuje rijetku integralnu izvedbu violinskih sonata Eugènea Ysaëya. Od 1987. do 2012. Goran Končar bio je na čelu Zagrebačkog kvarteta i u tih četvrt stoljeća dao je umjetnički pečat tom uglednom komornom sastavu, koji je najstariji ansambl takve vrste s neprekinutim tijekom djelovanjem ne samo u Hrvatskoj nego i u Europi. Osnovan davne 1919., Zagrebački kvartet temelj je komornog muziciranja koje se razvilo u Hrvatskoj, a u toj dugoj tradiciji Goran Končar zasigurno je jedna od najistaknutijih figura. U vrijeme djelovanja u Zagrebačkom kvartetu održao

je s njima više od dvije tisuće koncerata, gostujući na svim kontinentima, u najuglednijim koncertnim dvoranama i surađujući s najvažnijim hrvatskim i stranim solistima. Goran Končar je redoviti profesor na Muzičkoj akademiji u Zagrebu; 2011. pokrenuo je i Odjel za gudačke instrumente u sklopu studija Glazbene umjetnosti na Fakultetu prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti Sveučilišta u Mostaru. Gostujući je profesor na Muzičkoj akademiji u Tokiju, a majstorske seminare održava u Sidneyju, japanskom Matsumotu (Akademija Suzuki), Stellenboshu (Južnoafrička Republika) i Londonu. Jedan je od utemeljitelja *LAUS akademije* u Dubrovniku i pokretač ciklusa *Mladi glazbenici u Matici hrvatskoj*. Končar je i sudionik brojnih praizvedbi djela hrvatskih skladatelja pisanih za gudački kvartet; snima petnaest audioalbuma sa Zagrebačkim kvartetom. Ono što se ne smije zanemariti su problemi s kojima se Zagrebački kvartet suočavao, nemajući vlastiti prostor za probe. Tek 2007. godine, uz potporu Grada Zagreba, Zagrebački kvartet dobiva studio u Ilici 31. Pod Končarevim vodstvom Zagrebački kvartet izveo je sve kvartete Šostakoviča, Mozarta, Prokofjeva i Janáčka te veći dio Haydnovih kvarteta i sve kvintete. Goran Končar svira na violini talijanskog majstora Giovanniija Battiste Guadagninija iz 1753. godine.

Zagrebačka filharmonija orkestar je 145-godišnje tradicije vrhunskog muziciranja u Zagrebu i Hrvatskoj. Promicatelj glazbene umjetnosti diljem Hrvatske i kulturni veleposlanik Hrvatske u svijetu. Zaštitni je znak grada u kojem djeluje, glazbena institucija koja utjelovljuje urbanu sliku Zagreba kao srednjoeuropskog središta glazbe, umjetnosti i kulture. Daleke 1871. počela je profesionalna orkestralna aktivnost u Zagrebu, a 1920. orkestar je dobio naziv koji i danas nosi. Sve to vrijeme u hrvatsku prijestolnicu donosio je najbolju klasičnu glazbu, a njegovu povijest pisali su prvorazredni šefovi-dirigenti: Friedrich Zaun, Milan Horvat, Lovro von Matačić, Mladen Bašić, Pavle Dešpalj, Kazushi Ono, Pavel Kogan, Alexander Rahbari i Vjekoslav Šutej. Mnogi proslavljeni dirigenti nastupali su sa Zagrebačkom filharmonijom: Leopold Stokowski, Paul Kletzki, sir Malcolm Sargent, Kurt Sanderling, Carlo Zecchi, Jean Martinon, Milan Sachs, Krešimir Baranović, Boris Papandopulo, Stjepan Šulek, Milko Kelemen, Igor Stravinski, Krzysztof Penderecki i drugi. U bližoj prošlosti gostovali su: Dmitrij Kitajenko, Lorin Maazel, Leopold Hager, Valerij Gergijev, sir Neville Marriner i drugi. Gostovali su i veliki solisti: Yehudi Menuhin, Antonio Janigro, Mstislav Rostropovič, Leonid Kogan, Luciano Pavarotti, Ivo Pogorelić, Montserrat Caballé, Aleksandar Rudin, David Garrett, Julian Rachlin, Shlomo Mintz... Sezonu 2011./2012. obilježilo je intenziviranje suradnje s maestrom Dmitrijem Kitajenkom, jednim od najvećih dirigenata današnjice, a ta suradnja traje do danas. Njegovim djelovanjem, kao umjetničkim savjetnikom Zagrebačke filharmonije, počela je nova era u povijesti orkestra, obilježena novim umjetničkim poletom, zapaženim glazbenim postignućima te velikim koncertnim i diskografskim projektima koje planira u budućnosti. U srpnju 2012. u Areni Zagreb orkestri Zagrebačke i Slovenske filharmonije s osmero vokalnih solista i zborom sastavljenim od gotovo tisuću pjevača iz Hrvatske i Slovenije pod vodstvom slavnog ruskog dirigenta Valerija Gergijeva izveli su glazbeni megaspektakl *Simfonija tisuće* Gustava Mahlera. Zagrebačka filharmonija nastupala je u gotovo svim zemljama Europe, u Rusiji, SAD-u, Meksiku, Japanu, Omanu. Redovito sudjeluje na Dubrovačkim ljetnim igrama i na Muzičkom biennalu Zagreb. Od prvog poslijeratnog koncerta među ruševinama dvorca Eltz, Zagrebačka filharmonija svake godine nastupa u Vukovaru za stanovnike hrvatskoga grada-heroja. Koncerti u znamenitoj đakovačkoj katedrali također su postali dio tradicije kojom se orkestar osobito ponosi. Posebnu pozornost Zagrebačka filharmonija posvećuje razvijanju interesa i približavanju klasične glazbe djeci i mladima – svojim Tjednom glazbe za mlade, kojim svake godine

interaktivnim scensko-glazbenim projektima, u Koncertnu dvoranu Vatroslava Lisinskog privuče velik broj mladih svih uzrasta. Tradicionalna suradnja s Muzičkom akademijom u Zagrebu posebno je važan dio djelatnosti orkestra; to je prilika budućim glazbenicima da se dokažu na velikoj koncertnoj pozornici i svojom izvrsnošću izbore mjesto u orkestru. Zagrebačka filharmonija već desetljećima potiče hrvatsko stvaralaštvo, izvodeći, praizvodeći i snimajući brojna djela hrvatskih autora. Posebnu brigu vodi o mladim talentiranim glazbenicima, a najboljima dodjeljuje nagradu za *Mladog glazbenika godine*. Zagrebačku filharmoniju krase i bogata diskografija s izdanjima za cijenjene hrvatske i svjetske diskografske kuće (*Virgin Classics, Deutsche Grammophon, Naxos*), ovjenčana brojnim nagradama, poput hrvatske diskografske nagrade *Porin*. Pod vodstvom umjetničkog savjetnika, maestra Dmitrija Kitajenka, Zagrebačka filharmonija nastavlja uspješnu koncertnu djelatnost.

Vladimir Kranjčević (Zagreb, 1936.) diplomirao je glasovir na Muzičkoj akademiji Sveučilišta u Zagrebu u klasi Ladislava Šabana. Dirigiranje je studirao kod Slavka Zlatića (Zagreb) i Igora Markeviča (Monte Carlo), a magistrirao je 1980. kod Vojislava Ilića u Beogradu. Od godine 1972. do 1976. bio je šef-dirigent Komornog orkestra *Vatroslav Lisinski*, od 1974. do 1987. Akademskog zbora Studentskog kulturno-umjetničkog društva *Ivan Goran Kovačić*, od 1976. do 1982. Zbora Hrvatske radiotelevizije, od 1980. do 1985. Zagrebačkih madrigalista, od 1983. do 1988. Simfonijskog orkestra Hrvatske radio-televizije. Od 1988. do 1991. bio je šef-dirigent u Muzičkoj produkciji Radio-televizije Beograd, a od 2006. na čelu je Komorne opere bb Zagreb. Od iste godine stalno surađuje s Teatrom i operom Madlenianum iz Beograda, a od 1994. i sa Slovenskim komornim zborom, s kojim je u Ljubljani, Zagrebu i na gostovanjima održao više od trideset pet koncerata i snimio deset nosača zvuka antologijskih djela hrvatske zvorske glazbe. Osim toga, umjetnički je rukovoditelj i utemeljitelj (1971.), a od 1994. do 2006. i ravnatelj Varaždinskih baroknih večeri. Tijekom osam godina, od 1994. do 2002., djelovao je kao ravnatelj Opere Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu. Baveći se pedagoškim radom, od 1970. do 1977. bio je ravnatelj zagrebačke Glazbene škole Vatroslava Lisinskog, a od 1978. do 2007. predavao je na Muzičkoj akademiji Sveučilišta u Zagrebu (od 1995. u zvanju redovitog profesora, a od 2000. redovitog profesora u trajnom zvanju). Dobitnik je niza uglednih hrvatskih nagrada: *Milka Trnina*, *Josip Štolcer Slavenski*, Nagrade grada Varaždina, Nagrada *Ivan Lukačić* i *Jurica Murai*, Nagrade grada Zagreba, godišnje Nagrade *Vladimir Nazor* (1996.), Nagrade *Vatroslav Lisinski* Hrvatskog društva skladatelja (2001.) i Vjesnikove nagrade *Kantor* (2006.), a osvojio je i diskografsku nagradu *Porin* za najbolju izvedbu vokalno-instrumentalnog djela (1996. i 2003.) te za životno djelo 2013. godine. Odlikovan je odličjima Reda Danice hrvatske s likom Marka Marulića (1995.), Reda Danice hrvatske s likom Antuna Radića (1997.) te Redom hrvatskog pletera (1998.). Počasni je građanin Križevaca te dobitnik Zlatne medalje Varaždinske biskupije. Kao pijanist i dirigent, samostalno ili s ansamblima, Vladimir Kranjčević nastupao je u Austriji, Bosni i Hercegovini, Francuskoj, Grčkoj, Italiji, Kini, na Kubi, Makedoniji, Njemačkoj, Sloveniji, Sjevernoj Koreji, bivšem SSSR-u, Srbiji, Španjolskoj, Švicarskoj te u Velikoj Britaniji. Kao dirigent snimio je tisuće minuta trajnih snimki za radio i televiziju, dvadesetak gramofonskih ploča i sedamnaest kompaktnih diskova, uglavnom hrvatske glazbe, ali i djela iz svjetske glazbene literature. Ravnao je mnogobrojnim izvedbama skladbi iz hrvatske glazbene baštine, te svjetske operne i oratorijske glazbe, kao i praiздvabama novijih djela skladatelja među kojima su Petar Bergamo, Bruno Bjelinski, Željko Brkanović, Dubravko Detoni, Jakov Gotovac, Stanko Horvat, Ivo Josipović, Davorin Kempf, Anđelko Klobučar, Božidar Kunc, Marko Ruždjak i brojni drugi.

Ozračje koje okružuje skladateljicu **Doru Pejačević** (1885-1923.) romantično je i intrigantno, i dijelom je njezina umjetničkog identiteta gotovo kao i sama njezina glazba. Neobičan životni put i tragična sudbina dugo su bili u prvom planu, zasjenjujući objektivne kvalitete njezine glazbe. Tek u novije vrijeme, istraživanjem akademkinje Koraljke Kos, pojavom nekoliko audiozdanja te sve redovitijeg postavljanja skladateljičinih djela na koncertne programe, glazba Dore Pejačević napokon okupira glazbenu javnost. Njezin kratak, ali intenzivan životni i stvaralački put počinje zarana, privatnim satovima glazbe s orguljašem Károlyjem Noszedom, na očevu grofovskom imanju u Našicama. Nakon selidbe u Zagreb, učenje nastavlja kod učitelja glazbe na glazbenoj školi Hrvatskog glazbenog zavoda. Neformalno glazbeno školovanje Dora Pejačević nastavlja u Dresdenu i Münchenu, pohađajući privatne satove iz kontrapunkta, kompozicije i violine. Žeđ za znanjem i iskustvima koji su je pomalo gradili u zrelu stvaralačku ličnost dopunjavali su se i druženjima s nekima od najistaknutijih umjetničkih ličnosti tadašnje europske kulturne scene, među kojima su u najbližem krugu prijatelja bili pijanistica Alice Ripper, kiparica Clara Rilke-Westhoff, književnica Anette Kolb, pjesnik Rainer Maria Rilke i pisac Karl Kraus. Opća naobrazba Dore Pejačević, znanje nekoliko svjetskih jezika i široki interesi, posebno zanimanje za književnost i suvremenu filozofsku misao, obogaćivali su njezin umjetnički senzibilitet, kao i brojna putovanja od rodni Našica prema europskim metropolama Budimpešti, Münchenu, Pragu i Beču. Nakon relativno neočekivane udaje, u trideset šestoj godini, i potom rođenja sina Thea, njezin život se naglo prekida. Umire ne navršivši trideset osam godina, upravo kad je stasala kao skladateljica prepoznatljiva individualnog izraza i stila i možda tek trebala napisati svoja najbolja djela.

Stvaralaštvo Dore Pejačević svrstano je u pedeset osam opusa, podijeljenih na skladbe građene prema formama klasičnih modela i na intimnije, slobodnije osmišljene instrumentalne i vokalno-instrumentalne minijature, koje su više plod prepuštanja osjećajima i trenutačnoj inspiraciji. Možda se, kako napominje istraživačica skladateljičina opusa Koraljka Kos, u tim skladbama više otkriva prava priroda njezina istinskog glazbenog jezika, koji je u nedoživljenoj zrelosti tek trebao uzeti maha. Ali u skladbama velikih formata, u kojima je nastojala ovladati formama i tehnikama klasičnih glazbenih vrsta, koje je pisala ritmom od po jednu godišnje, vidi se njezina zanatska vještina, upornost, dosljednost i profesionalizam. U nizu komornih do koncertantnih i simfonijskih ostvarenja, od ranih do kasnih, na samom početku skladateljskog puta napisala je **Trio u D-duru za violinu, violončelo i glasovic, op. 15, br. 1**, kao prvu skladbu za komorni sastav. Ovo neveliko četverostavačno djelo gotovo je salonskog izričaja, ali u kojemu se u njemu već naslućuje sasvim osobena i nimalo konvencionalna glazbena ličnost Dore Pejačević. Još puno optimizma, bez natruha melankolije njezinih zrelijih djela, to djelce nastalo 1902.,

kad je skladateljici bilo sedamnaest godina, čini se poput lagašnih, prvih koraka, u mekim suzvučjima jednostavnih stiliziranih plesnih dviju tema prvoga stavka *Trija, Allegro*. Od nas, dok ih slušamo, kao ni u jednostavnom, smirujućem pokretu drugog stavka, *Andantino*, nisu daleko Dvořák ili Schubert sa svojom toplim, romantičnim izrazom. Treći je stavak *Adagio* zanimljiv po tome što nosi sasvim osobni trag, neku ravničarsku sporost, otežalost u ritmu i protoku, da bi na kraju, u posljednjem ponavljanju nevesele teme, s isprepletenim dionicama violine i violončela i jednostavnom akordskom pratnjom glasovira, sasvim ozbiljno zaprijetio pravom tugom. No *Finale – Allegro ma non troppo* raščarava mrklinu prethodnog *Adagia* i u sjajnom plesnom elementu, s ukrašenim pokretljivim linijama svih triju dionica iznosi ponovno teme prvoga stavka, zatvarajući luk djela.

Igor Kuljerić (1938.-2006.) jedan je od najdarovitijih i najizvođenijih hrvatskih skladatelja druge polovice 20. i početka 21. stoljeća. Nakon diplome na Muzičkoj akademiji u Zagrebu, taj Mediteranac, koji je cijelog života istraživao svoje mediteranske korijene i podneblje, odlazi na usavršavanja u inozemstvo. Vrativši se u Hrvatsku, djeluje isprva u ansamblu Zagrebačkih solista kao asistent Antonija Janigra, zatim kao direktor Muzičkog biennala Zagreb, umjetnički direktor Koncertne dvorane Vatroslava Lisinskog, glazbeni ravnatelj Dubrovačkih ljetnih igara, ravnatelj Opere HNK-a Zagreb, predsjednik Hrvatskog društva skladatelja, predsjednik Fonda *Lovro i Lilly Matačić*. Uz te i brojne druge funkcije koje je obnašao u svojoj bogatoj karijeri, cijelo vrijeme bio je aktivan i kao izvođač, odnosno kao dirigent Simfonijskog orkestra i zborovođa Zbora Hrvatske radiotelevizije. Ovjenčan je mnogim nagradama i priznanjima za svoja djela, a u njegovu opusu ističu se opere *Moć vrline, Richard III. i Životinjska farma*, vokalno-instrumentalne partiture *Omaggio a Lukačić, Balade Petrice Kerempuha, Kanconijer, Hrvatski glagoljaški rekvijem*, koncerti za glasovir, trubu, flautu, rog, marimb, brojna orkestralna i komorna djela. Glavna karakteristika skladateljskog rukopisa Igora Kuljerića je – da glavne karakteristike nema. Šarolikost glazbenih vrsta, žanrova, funkcija tehnika i stilova, kakva resi opus Igora Kuljerića, zapravo je i glavna karakteristika tog opusa koji, kako piše akademik Nikša Gligo za Cantusovo audio-izdanje *Hrvatski suvremeni skladatelji 2003. godine*, nastaje iz izazova što ga Kuljeriću donosi glazbenički posao, skladanje općenito, i skladanje svake skladbe. Zbog toga, zbog tih pojedinačnih, uvijek novih izazova, kojima ne možemo uvijek ući u trag, a koji su korijen pojedinačne skladbe, svaka je od tih skladbi jedinstvena i čak nepoveziva sa skladbom koja joj prethodi ili koja slijedi u Kuljerićevu opusu. Zbog toga svaku treba sagledavati iz nove perspektive. Premda se naravno djela Igora Kuljerića mogu svrstati u normalne kategorije po vrsti, sastavu, obliku, katkad će skladbe koje su naizgled istovrsne, imaju istu estetiku, isti korijen, primjerice u ranoj glazbi, gregorijanici ili glagoljaškom pjevanju, zazvučati u rezultatu sasvim različito. Ipak, nešto se može prepoznati, ne izravno analizirajući

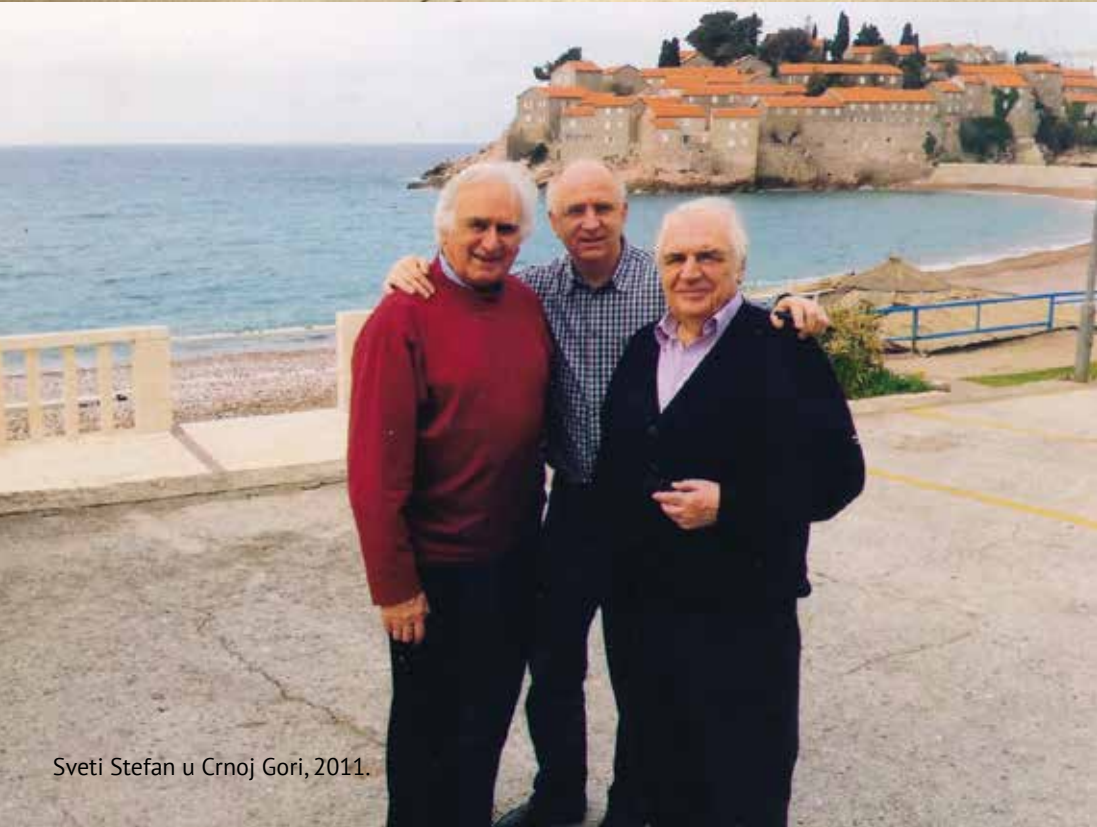
skladateljske postupke, nego osluškujuci glazbenu cjelinu djela, osluškujuci je u kontekstu mozaika Kuljerićeva opusa, osluškujuci slojevitost kompleksnih glazbenih značenja, koja toj glazbi daju težinu i istinitost. Ta razložnost i istinitost možda je ono što se može prepoznati kao glavna karakteristika skladateljstva Igora Kuljerića. Osjećaju to oni koji su više puta izvodili njegova djela, bilo velike vokalno-instrumentalne partiture, operne ili oratorijske, bilo orkestralne, komorne ili solističke skladbe različitih oblika i izraza. Osjećaju to i oni koji imaju iskustvo slušanja bilo Kuljerićevih opera, sakralnih, zbornskih, komornih i drugih skladbi. Igor Kuljerić, u neprestanoj interakciji s interpretima, uostalom i sam interpret, dirigent, osluškivao je, kao što mi osluškujemo njega, frekvencije drugih glazbenika koji su ga okruživali i pokušavao se svojim skladbama uskladiti s njima. Prepoznavši potencijale trojice glazbenika, Vladimira Krpana, Tonka Ninića i Ksenije Janković, na Dubrovačkim ljetnim igrama 1985., kad je bio ravnatelj toga festivala, potaknuo ih je na zajedničko komorno muziciranje i zapravo bio *spiritus movens* u prvim koracima Trija Orlando. Nije sve ostalo na tome, nego je niz godina pisao za njih. Za Vladimira Krpana posebno kao za solista, a za Trio Orlando tri skladbe, u rasponu od desetak godina, koje čine ciklus nazvan *Sonata gregoriana*. Prva je nastala *Alleluia*, praizvedena 3. lipnja 1991. u Zagrebu. Zatim *Pater noster*, praizvedena 9. kolovoza 1998. na Dubrovačkim ljetnim igrama. Posljednji nastaje srednji stavak ciklusa, *Dies irae*, 2004. godine.

Alleluia, kako je sam skladatelj napisao uoči praizvedbe drugog dijela ciklusa, koncertni je stavak „koji je izvorište tražio i nalazio u istoimenom gregorijanskom napjevu. Permanentnim preoblikovanjima karakterističkih melizama, uspostavljanjem mogućih harmonijskih odnosa i napokon polimetričkim montažama ritmičkoga pulsiranja, ova skladba propitkuje i traga za različitim legitimnim odmacima od same koralne melodije“. Skladatelj napominje i to da ga je „uspjeh te skladbe, kreativna i zanosna izvedba trojice virtuozna, te odjek kod publike“ potaknuo na daljnje skladanje, odnosno nastavak ciklusa *Sonata gregoriana*. Magijski učinak Kuljerićevog dobro promišljenog, ali u zvuku naizgled ludičkog, spontanog premetanja gregorijanskih motiva, odzvanja u prostranim teksturama koje tvore različiti tretmani instrumenata, glasovira, violine i violončela.

Ludwig van Beethoven (1770-1827.) jedan je od najvećih i najutjecajnijih skladatelja svih vremena. Malo je onih koji se mogu mjeriti s njim, čija je glazba imala moć toliku da utječe na smjer razvoja glazbe. Beethoven je bio utjecajan u doba kad je stvarao, a povijest glazbe danas se ne može zamisliti bez njegovih simfonija, koncerata te svih ostalih ostvarenja toga glazbenog genija, koja tvore posebnu galaksiju u glazbenom univerzumu. Skladateljski put počeo je slijedeći stope Josepha Haydna i W. A. Mozarta, ali tijekom „srednjeg“ razdoblja (oko 1803-

Knežev dvor u Dubrovniku, 2010.

Sveti Stefan u Crnoj Gori, 2011.

1815.) njihovo je naslijeđe proširio i prilagodio osobnom izrazu, stvarajući djela koja predstavljaju vrhunce klasičnog stila. U „kasnom“ razdoblju (oko 1815.-1827.), sad posve lišen ograničenja, otkriva nove putove prema sasvim osobnom, intimnom glazbenom izrazu, koji unatoč strašnom životnom udarcu, gubitku sluha, nepogrešivo vodi naprijed, ostavljajući staru klasičnu eru iza sebe i otvarajući vrata romantizma.

Među Beethovenovim koncertima poseban je **Trostruki koncert za violinu, violončelo, glasovir i orkestar u C-duru, op. 56**, nastao 1804. godine, kao prvi koncert napisan za klasični glasovirski trio i orkestar. Korijene te forme nalazimo u baroknom *concertu grosso*, u kojemu *concertino*, solistička grupa, povremeno izranja iz orkestralne pozadine. U klasičnoj eri pandani se mogu naći u žanru *symphonie concertante*, a u istom razdoblju razvijaju se i glasovirski trio i gudački kvartet, kao najzastupljeniji ansambl komorne glazbe. Dvije godine prije nastanka *Trostrukog koncerta*, 1802., Beethoven je počeo pisati istovrsnu skladbu, trostruki koncert u D-duru, koji je ostao u skicama. Do toga doba ovladao je formama glasovirskoga trija, kao i koncerta. A u vrijeme kad nastaje *Trostruki koncert u C-duru op. 56*, Beethoven ima već četiri od ukupno sedam glasovirskih trija što će ih napisati, kao i niz obrada drugih skladbi za taj sastav. S orkestralne strane, stajala su u njegovu opusu do tada tri glasovirska koncerta i tri simfonije. Ono što je nejasno u vezi s *Trostrukim koncertom* je povod nastanka, odnosno kome je bio namijenjen. Dugo se smatralo, oslanjajući se na ne posve pouzdane izvore Beethovenova biografa Antona Schindlera, da je djelo napisano za skladateljeva učenika i mecenu, nadvojvodu Rudolpha. Međutim, različiti dokumenti, kao i posveta partiture drugom velikom Beethovenovom prijatelju i meceni, princu Franzu Josefu von Lobkowitzu, ukazuju na to da je moglo biti drugačije. Prvim izvedbama smatraju se privatne izvedbe na kojima je kao pijanist sudjelovao sam Beethoven. Prve javne izvedbe o kojima ima traga su one početkom 1808. godine u Leipzigu i u Beču; prema izvještajima, zbog nedovoljno dobrih solista nisu bile naročito uspješne. Ipak, koncert je doživio uz prvo izdanje, 1807. godine, još tri tiskana izdanja tijekom Beethovenova života, što daje naslutiti da je bio izvođen. Unatoč do danas podijeljenim mišljenjima o kvaliteti toga djela, posebno u usporedbi sa skladbama nastalima u isto vrijeme, simfonijom *Eroica* i sonatom *Appassionata*, djelo donosi niz dramski izražajnih trenutaka i tehničkih izazova. U cijelom djelu pratimo zanimljiv tretman triju solističkih instrumenata, koji katkad u prvi plan dolaze kao solisti, a katkad nam se predstavljaju kao integrirana cjelina glasovirskoga trija. Nakon prostranog prvog stavka u kojemu vladaju sklad i dostojanstvenost, spori drugi stavak u prednji plan dovodi violončelo, koje samo pjeva raskošnu temu *Larga*. Posljednji dio drugog stavka uvod je u elegantni, vedri i pokretljivi finale.

LISINSKI
SUBOTOM
UVJEK
LISINSKI
NEPROCJENJIV DOŽIVLJAJ!

KONCERTNA DVORANA CONCERT HALL

LISINSKI
NEPROCJENJIV DOŽIVLJAJ! INVALUABLE EXPERIENCE

21. STUDENOGA 2015.

BERLINSKI SIMFONIJSKI ORKESTAR

Aleksej Volodin GLASOVIR
Lior Shambadal DIRIGENT

Koncerti Berlinskih simfoničara svakako su vrhunci kulturne sezone grada!
Berliner Morgenpost

Nakladnik: Koncertna dvorana Vatroslava Lisinskog
Za nakladnika: Dražen Sirišćević, ravnatelj
Producentica programa: Jelena Knešaurek Carić
Urednica: Ana Boltužić
Autorica teksta: Zrinka Matić
Lektorica: Rosanda Tometić
Oblikovanje, grafička priprema i tisak:
Intergrafika TTŽ d. o. o., Zagreb
Naklada: 400 primjeraka
Cijena: 20 kuna
www.lisinski.hr

LISINSKI SUBOTOM UVIJEK LISINSKI

NEPROCJENJIV DOŽIVLJAJ!

GRAD ZAGREB

CROATIA OSIGURANJE
osiguranje 1864

Zagreb
moj grad

tportal.hr

KONCERTNA DVORANA CONCERT HALL

LISINSKI

NEPROCJENJIV DOŽIVLJAJ INVALUABLE EXPERIENCE